

Regioner
Ekonomidirektörer Reg
Budgetchefer Reg
Finanschefer Reg
Redovisningschefer Reg
Regionekonomer

Planeringsförutsättningar för åren 2022–2025

I detta EkonomiNytt presenterar vi:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Preliminärt beskattningsutfall augusti
- Preliminär kostnadsutjämning 2023
- Löne- och prisförändringar för regioner
- Inflationens påverkan på avtalspensionerna
- Nya instruktioner till modellen Skatter & bidrag

Jämfört med den prognos vi presenterade i april (EkonomiNytt 05/2022) är den viktigaste förändringen att vi nu räknar med starkare nominell skatteunderlagstillväxt under hela prognosperioden, men att köpkraften är kraftigt nedreviderad speciellt 2023–2024. Detta beror på en högre allmän prisuppgång och effekten på värderingen av pensionskulden som ökat prisbasbelopp innebär. Det nya pensionsavtalet innebär även en kostnadsökning, men detta var känt i april.

Samhällsekonomisk utveckling

Skatteunderlagsprognosen vilar på en prognos och ett medelfristigt scenario fram till 2025 där svensk ekonomi når normalkonjunktur mot slutet av perioden.

BNP stiger svagt under 2022 och 2023

Den svenska ekonomin bromsar in under 2022. Den höga inflationen, liksom de stigande räntorna (globalt och i Sverige) slår allt mer mot investeringar och hushållens konsumtion i Sverige 2022–2023. Generellt leder mindre optimistiska hushåll och företag till att investeringar skjuts på framtiden eller uteblir. Den höga inflationen påverkar dock alla sektorer och urholkar köpkraften, ekonomin växer svagare än trend 2022–2023 och resursutnyttjandet minskar. Efterfrågan bedöms dock ta fart igen i slutet av 2023.

Anställningsplanerna i näringslivet ligger ännu på starka nivåer och orderläget för flera branscher är relativt starkt. Men den svaga produktionsökningstakten som vi förutser lär dämpa efterfrågan på arbetskraft. Detta sker dock med viss

eftersläpning. I nuläget är efterfrågan på arbetskraft stor och rekryteringsläget allmänt sett ansträngt. Sysselsättningsgraden väntas börja vända ner nästa år, men en växande befolkning i arbetsför ålder gör att antalet sysselsatta personer beräknas öka. Konjunkturavmattningen kommer alltså med tiden också att synas på arbetsmarknaden. Men sannolikt kommer företag att vilja behålla personal så länge som möjligt, när det råder så stor brist på arbetskraft med efterfrågad kompetens. Att sysselsättningen inom offentlig sektor inte antas vända ner, såsom i näringslivet, blir en annan motverkande kraft till konjunkturedgången.

KPIF-inflationen på knappa 4 procent vid årets början uppgick i juni till 8,5 procent, och mätte 8 procent i juli. Bakom uppgången i år ligger framförallt prishöjningarna på livsmedel. Därtill kvarstår höga energipriser (el och drivmedel), det som i fjol var drivkraften bakom inflationsuppgången. Samtidigt har KPI-inflationen, som var 8,5 procent i juli, börjat tryckas upp av högre boräntor. Mycket talar för att livsmedelspriserna i höst fortsätter att stiga mer än normalt. Likaså finns det en överhängande risk för att de redan höga elpriserna blir än högre i vinter. En fortsatt hög inflation i vår omvärld, liksom en svag svensk krona, talar för att hög importinflation består en tid.

Givet att resursutnyttjandet viker under prognosåren 2022 och 2023 uppstår negativa BNP- och timgap; vi får lågkonjunktur. Analysen av samhällsekonomin under kalkylåren 2024 och 2025 baseras på ett antagande att ekonomin går mot ett balanserat resursutnyttjande. Efter lågkonjunkturen 2023 antas därmed (metodmässigt) en följande konjunkturuppgång åren därefter. BNP- och timtillväxten lyfter därför.

Den samhällsekonomiska utvecklingen kommenteras ytterligare i *MakroNytt 2/2022*.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP*	-2,4	5,0	2,1	1,0	2,2	2,5
Sysselsättning, timmar*	-3,8	2,2	1,2	1,1	1,4	1,6
Relativ arbetslöshet, procent	8,5	8,8	7,7	7,9	8,0	7,8
Timlön, Nationalräkenskaperna	4,8	3,5	4,3	2,8	3,0	3,1
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,1	2,6	2,8	3,1	3,3	3,4
Inflation, KPIF	0,5	2,4	7,1	4,5	2,2	2,0
Inflation, KPI	0,5	2,2	7,7	6,6	2,6	2,0
Befolkning, 15–74 år	0,4	0,0	0,4	0,6	0,5	0,5

*Kalenderkorrigerat.

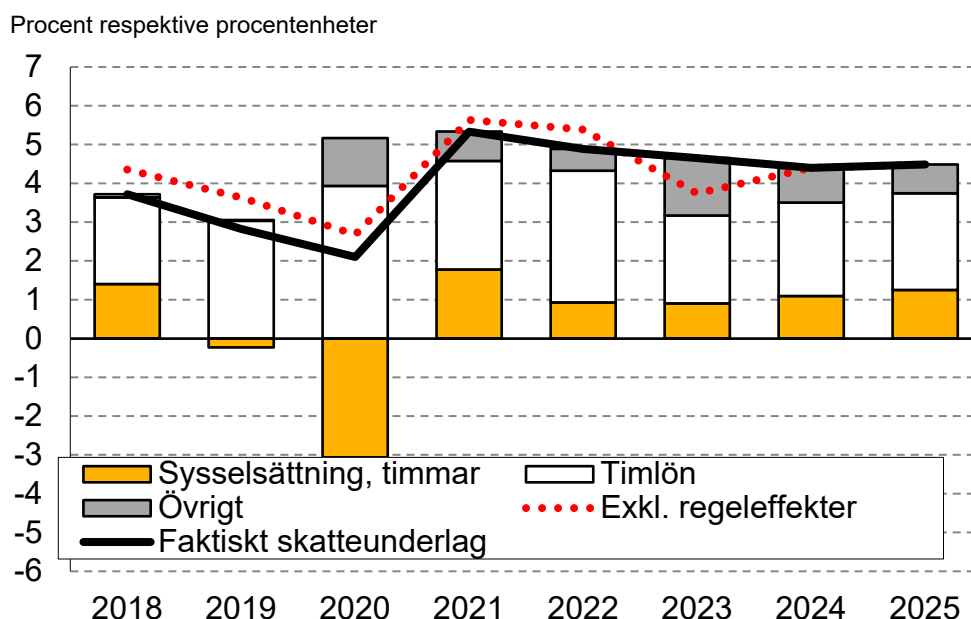
Källa: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner.

Hög nominell tillväxt för skatteunderlaget

Beräkningen av skatteunderlaget 2022–2025 (diagram 1) baseras på den samhällsekonomiska bild som sammanfattas ovan.

Vår bedömning är att skatteunderlaget ökade med 5,3 procent förra året (utifrån preliminär uppgifter från Skatteverket från augusti, detta är 0,3 procentenheter starkare än föregående prognos). Ökningen var främst driven av en stark återhämtning av lönesumman. Året innan utvecklades löneinkomsterna svagare men motverkades av olika krisåtgärder som höll uppe skattunderlaget.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Källa: Skatteverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

Vi har sett en fortsatt stark återhämtning av lönesumman första halvåret 2022. Arbetsmarknaden utvecklas väl med fler sysselsatta och stigande timlöner. Trots en prognos om bromsande tillväxt beräknas lönesumman för helåret 2022 öka starkt. Detta är huvudförklaringen till att ökningen av skatteunderlaget i år nu prognostiseras bli 0,6 procentenheter högre än föregående prognos (se tabell 4). Under 2023 växlar dock ökningstakten av lönesumman ner till följd av den sämre konjunkturen.

Skatteunderlaget växer i nominella termer med 4,5 eller 4,6 procent i genomsnitt per år under perioden 2022–2025, beroende på om man ser till den faktiska eller underliggande utvecklingen (diagram 1). Den genomsnittliga ökningen över de senaste tio åren (perioden 2012–2021) är drygt 3,9 procent för den faktiska och 4,2 procent för den underliggande utvecklingen. En faktor som lyfter skatteunderlaget i nivå under hela prognosen är de höjda garantipensionerna. Detta sker dels genom beslutet att höja pensionsnivån från augusti 2022 och dels genom en hög inflation 2022 och 2023. Den höga inflationen lyfter prisbasbeloppen 2023 och 2024, vilket garantipensionerna är kopplade till, se tabell 2. Den höjda garantipensionen verkar dels direkt genom höjningen för varje mottagare och dels

via effekten att fler personer blir berättigade till garantipension då deras inkomstpension understiget garantipensionen. Antalet personer med garantipension beräknas av Pensionsmyndigheten öka med hela 50 procent mellan 2022 och 2023. Detta drar alltså upp skatteunderlaget som påverkar kommunsektorns inkomster.

Tabell 2. Prognos garantipension

Miljarder kronor

	2021	2022	2023	2024	2025
Prognos april	14,2	13,7	13,7	13,5	14,0
Ny regel	0	3,2	9,2	9,2	9,7
Ändrad makroprognos	0,0	0,0	2,0	4,2	3,5
Prognos augusti	14,2	16,9	24,9	26,9	27,2

Källa: Pensionsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Skatteunderlagets *underliggande* ökningstakt i år blir högre än det faktiska. Nästa år är det tvärtom. Grundavdraget ökar vilket minskar skatteunderlaget 2022, detta följer av den sammantagna effekten av prisbasbeloppets och inkomsternas relativa utveckling. Effekten är ännu större 2023. Att prisbasbeloppet stiger så kraftigt beror på den snabba ökningen av KPI-inflationen i juni 2022. Nästa år får det faktiska skatteunderlaget dock en extra skjuts av förslaget om att omvandla reseavdragen (som minskar skatteunderlaget) till en skattereduktion (som inte påverkar skatteunderlaget). Regeringen har aviserat att i budgetpropositionen för 2023, enligt praxis, föreslå en minskning av det generella statsbidraget med ett belopp som motsvarar skatteintäkten av det slopade avdraget. Förslaget påverkar därför inte skatteunderlagets underliggande ökningstakt

Kraftig real urholkning av skatteunderlaget

I reala termer växer skatteunderlaget med 0,9 procent per år 2022–2025, att jämföra med de senaste tio årens genomsnitt på 1,7 procent. Det är en real nedväxling med 0,8 procentenhet, nästan en halvering. Trots den nominella uppväxlingen urholkas alltså kommunsektorns köpkraft drastiskt. Under 2023 faller köpkraften med nästan 2 procent, jämfört med året innan.

Tabell 3. Skatteunderlag

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025
Nominellt skatteunderlag	5,3	4,9	4,7	4,4	4,5
Prisökning	3,0	3,4	5,8	3,8	1,4
Realt skatteunderlag	2,6	1,9	-1,9	0,6	3,1

Källa: Pensionsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Skatteunderlagets utveckling kommande år kan således inte förväntas räcka till att finansiera en ökande kommunal verksamhetsvolym i samma utsträckning som under den senaste tioårsperioden. Samtidigt är den demografiska utmaningen nu än större: de som arbetar ska försörja allt fler (yngre och äldre) och inte minst de ökade behoven av omsorg och vård av äldre förutsätter allt större

resurser. Anledningen till de snabbt stigande kommunala utgifterna är att de priser och löner som påverkar kommuners och regioners kostnader nu stiger snabbare. Detta är delvis en följd av den allmänna prisuppgången vi ser under prognosperioden och delvis en följd av det nya pensionsavtalet med högre premier. Anledningen till att prisuppgången får större effekter än de direkta för insatsförbrukningen är att ett förändrat prisbasbelopp leder till en ändrad värdering av sektorns pensionsskuld. Denna kostnad beräknas med hjälp av prisbasbeloppet plus diskonteringsränta. Kostnaderna ökar mycket kraftigt 2023 och 2024 på grund av det högre prisbasbeloppet, särskilt i regionerna som har betydligt större skuld än kommunerna till följd av fler anställda med höga inkomster.

Förändring jämfört med SKR:s aprilprognos

Vi räknar nu med en starkare skatteunderlagstillväxt fram till 2025, än i den prognos vi publicerade i april (EkonomiNytt 05/2022), främst som följd av att prognosen för lönesumman är uppreviderad men även som följd av att prognosen för pensionsinkomster är uppreviderad. Såväl beslutet om höjd garantipension samt den högre inflationsprognosen ligger bakom de uppreviderade pensionsinkomsterna (jämfört med prognosen i april).

Alla år, förutom 2023, ökar skattunderlaget starkare jämfört med förra prognosen. Att lönesumman är så mycket starkare beror på att lönerna ökar snabbare än i tidigare bedömning, arbetsmarknaden bedöms vara mer stram. Beslut om höjd garantipension samt en högre inflation har lett till upprevideringar av pensionsinkomsterna jämfört med i april.

Tabell 4. De senaste skatteunderlagsprognoserna

Procentuell förändring, ackumulerat är jämfört med 2020

	2021	2022	2023	2024	2025
SKR, aktuell	5,3	4,9	4,7	4,4	4,5
SKR, föregående	5,0	4,3	5,0	3,7	3,6
Regeringen, apr	5,0	4,2	4,5	3,4	3,6
ESV, juni	5,1	4,5	4,1	4,0	3,7
Akkumulerat					
SKR, aktuell	5,3	10,5	15,6	20,7	26,1
SKR, föregående	5,0	9,5	15,0	19,2	23,5
Regeringen, apr	5,0	9,4	14,3	18,2	22,5
ESV, juni	5,1	9,8	14,3	18,9	23,2

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, och Sveriges Kommuner och Regioner.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

Den prognos regeringen presenterade i vårpropositionen i april visar lägre skatteunderlagstillväxt än SKR:s nuvarande bedömning. Det har tillkommit data som visar på en starkare arbetsmarknad i år samt beslut om högre garantipensioner från augusti 2022. Dessutom leder beslut och en högre inflation till upjusterade prognoser i SKR:s prognos framöver.

Även den prognos som Ekonomistyrningsverket (ESV) presenterade i juni visar en mindre uppgång för skatteunderlaget totalt för hela perioden (än SKR:s pro-

gnos). Sammantaget är utvecklingen för lönesumman för ESV och SKR liknande på lång sikt. Att SKR:s prognos visar större ökning på längre sikt beror också på högre garantipensioner, dels via beslut och dels via högre prisbasbelopp.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. När detta får göras måste framgå av de egna riktlinjerna för RUR som beslutas av fullmäktige.

Ett sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos skulle det vara möjligt för 2023 (tabell 5). En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Tabell 5. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

	2021	2022	2023	2024	2025
Snitt 10 år	4,0	4,2	4,3	4,3	4,4
Årlig ökning	5,6	5,4	3,7	4,4	4,5
Differens	1,6	1,2	-0,6	0,1	0,1

Källa: Skatteverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

Preliminärt beskattningsutfall augusti

Skatteverket sammanställer från och med juni preliminära utfall över beskattningsbar förvärvsinkomst för inkomståret 2021. I augusti kom Skatteverkets prognos 5. Utfallet finns att hämta på Skatteverkets webbplats:

<https://www7.skatteverket.se/portal/apier-och-oppna-data/utvecklarportalen/oppetdata/Beskattningsutfall%20f%C3%B6r%20inkomst%C3%A5r%202021>

Det finns stora variationer mellan regionerna i förändringen av den beskattningsbara förvärvsinkomsten mellan augusti 2021 och december 2020. Den största ökningen uppgår till 5,7 procent medan den lägsta uppgår till 3,5 procent.

Det preliminära utfallet bygger på 98,72 procent av deklARATIONERNA. Hur stor andel av deklARATIONERNA som granskats i respektive region finns på webbplatsen som hänvisas till ovan. Det slutliga beskattningsutfallet beräknas vara klart den 7 december.

Slutavräkningar 2021–2022

Slutavräkning 2021

Enligt Rådet för kommunal redovisning, Rekommendation RKR R2 intäkter, ska det bokas upp en preliminär avräkning för innevarande års skatteintäkter i

bokslutet. Avräkningen ska enligt rekommendationen beräknas utifrån SKR:s skatteunderlagsprognos i december.

Regeringen fastställde uppräkningsfaktorerna för 2020 och 2021 till 2,0 procent respektive 2,2 procent i Budgetpropositionen för år 2021. Slutligt utfall för 2020 blev 2,1 procent och vår prognos i december 2021 visade på en ökning av skatteunderlaget med 4,57 procent för 2021. Med den bedömningen uppgick rekommenderad uppbokning i bokslut 2021 till 660 kronor per invånare den 1.11.2020.

SKR:s prognos enligt detta cirkulär visar en uppräkning med 5,3 procent för 2021 vilket innebär att prognosen för slutavräkningen 2021 beräknas till 863 kronor per invånare och därmed uppstår en positiv korrigeringspost på 203 kronor per invånare den 1.11.2020. Jämfört med vår prognos i april är det en förbättring med 90 kronor per invånare.

Slutavräkning 2022

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2021 och 2022 uppgår till 4,3 procent respektive 3,8 procent, enligt budgetpropositionen för 2022. SKR:s prognos innebär en högre uppräkning vilket gör att vår prognos för slutavräkningen 2022 blir positiv och uppgår till 585 kronor per invånare den 1.11.2021. Jämfört med vår prognos i april är det en förbättring med 269 kronor per invånare.

Regleringsbidrag/avgift

SKR har gjort en bedömning av regleringsposten i den kommunalekonomiska utjämnningen för åren 2022–2025 (tabell 6 & 7). Förändringar sedan bedömningen i EkonomiNytt 05/2022 beror på vår senaste skatteunderlagsprognos.

Tabell 6. Prognos över regleringsbidrag/avgift 2022 till 2025

Miljoner kronor

	2022	2023	2024	2025
Inkomstutjämnning, netto (+)	36 405	38 876	40 587	42 405
Strukturbidrag (+)	546	549	552	555
Införandebidrag (+)	166	0	0	0
Summa inkomster för regionerna (1)	37 098	39 426	41 140	42 960
Ramanslag (-) (Utgift för staten) (2)	43 951	39 954	41 075	41 008
Differens → Regleringspost (2)-(1)	6 852	528	-65	-1 953

Källa: SCB och SKR.

Tabell 7. Prognos över regleringsbidrag/avgift 2022 till 2025

Kronor per invånare

	2022	2023	2024	2025
Inkomstutjämnning, netto (+)	3 486	3 701	3 843	3 994
Strukturbidrag (+)	52	52	52	52
Införandebidrag (+)	16	0	0	0
Summa inkomster för regionerna (1)	3 552	3 754	3 895	4 047
Ramanslag (-) (Utgift för staten) (2)	4 209	3 804	3 889	3 863
Differens → Regleringspost (2)-(1)	656	50	-6	-184

Källa: SCB och SKR.

Samtliga förändringar som gjordes av anslaget under 2021 och som avser 2022 och framåt, ingår i våra beräkningar. Förändringarna inför 2022 framgår av blad 7 i modellen Skatter & bidrag, medan tidigare års förändringar framgår av vår specificering av generella statsbidrag:

<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specifiseringavvissastatsbidrag.31839.html>

Preliminär kostnadsutjämning 2023

SKR har gjort en extra prognos på kostnadsutjämningen för 2023. Nästa prognos blir SCB:s ordinarie beräkning som presenteras senast 1 oktober. Jämfört med beräkningen i april har nettokostnaderna på riksnivå i de olika delmodellerna uppdaterats utifrån ett mer komplett underlag. Definitiva uppgifter kommer dock först i SCB:s publicering. I modellen för hälso- och sjukvård pekar den uppdaterade prognosen på en kostnadsökning på 6,2 procent. I prognosen från april antogs en ökning på 4,7 procent. I modellen för kollektivtrafik minskade preliminärt nettokostnaderna med 1 procent. I prognosen från april räknade vi med en kostnadsökning på 4 procent. Effekten av dessa uppdateringar är att omfördelningen (bidragen/avgifterna) i respektive modell förändras i motsvarande grad. Ersättningen för eftersläpning har i likhet med beräkningen från april gjorts utifrån den befolkningsframskrivning per 1/11 som används i prognosunderlagen och modellen skatter och bidrag, se mer i EkonomiNytt 05/2022.

Stor betydelse för alla regioners standardkostnad får uppräknningen till aktuellt års prisnivå. Uppräknningen i denna prognos görs med regeringens prognos på KPIF från augusti. Den visar en betydligt större prisökning jämfört med prognosen från april, nästan dubbelt så stor. Detta innebär att alla regioners standardkostnad, inklusive riksnivån, ökar med ca 5 procent jämfört med i april, allt annat lika. Det innebär också att bidrag och avgifter ökar i samma utsträckning. I definitiv utjämning 2023 kommer regeringens prognos på prisuppräkning från kommande budgetproposition att användas.

Löne- och prisförändringar för regioner

Vi ser stora upprevideringar i den grundläggande prisbilden för åren framöver jämfört med prognosen i april.

I april hade vi med de ekonomiska effekterna från den nya överenskommelsen om pensioner AKAP-KR som gäller från och med den 1 januari 2023. Sedan dess har prisbilden för 2023 fastställts och uppreviderats. De ökade pensionskostnaderna 2023 förklaras till del av det nya pensionsavtalet, men till större del av ökad inflation och andra förhållanden.

Underlaget för prisbasbeloppet 2023 baseras på KPI (utfall juni 2022/juni 2021) vilket uppgick till 8,7 procent. Detta var väsentligt högre än i vår bedömning i april. Det ökade prisbasbeloppet påverkar prisberäkningen av pensionskostnaderna 2023. Vi räknar även med högre prisökningar för 2024 (KPI juni 2023/KPI juni 2022) än vad vi tidigare antagit, men osäkerheten för 2024 är fortfarande stor.

För 2022 räknar vi med något ökade läkemedelspriser men för åren därefter antar vi att läkemedelspriserna faller. Notera att vi här endast räknar med rena prisförändringar på befintligt sortiment inklusive generika. Här ingår alltså effekterna av statens överenskommelse med läkemedelsindustriföreningen (LIF), patentutgångar etc. Merkostnaden för nya läkemedel ingår inte i våra prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas alltså inte som en prisförändring. Socialstyrelsen prognosticerar en fortsatt relativt snabb ökning av kostnaderna för läkemedel.

Tabell 8. Prognos för LPIK

Årlig procentuell förändring

	2022	2023	2024	2025	2026
LPIK inkl. läkemedel	3,6	5,9	3,9	0,0	3,3
– Timlön	2,3	3,1	3,3	3,4	3,3
– Socialavgifter	4,9	19,1	9,2	-8,7	6,1
– Läkemedel	0,6	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
– Förbrukning	6,0	3,7	2,8	2,8	2,7
LPIK exkl. läkemedel	4,0	6,8	4,6	0,1	3,8

Pensionskostnaderna varierar mellan regionerna till följd av skillnader i personalstruktur. I tabell 9 har vi exkluderat prisseffekten för pensioner och det nya pensionsavtalet.

Tabell 9. Prognos för LPIK exklusive prisseffekt av pensioner

Årlig procentuell förändring

	2022	2023	2024	2025	2026
LPIK exklusive prisseffekt av pensioner, inkl. läkemedel	3,1	2,8	2,7	2,8	2,7
– Timlön	2,3	3,1	3,3	3,4	3,3
– Socialavgifter	2,3	3,1	3,3	3,4	3,3
LPIK exklusive prisseffekt av pensioner, exkl. läkemedel	3,4	3,3	3,2	3,2	3,1

Notera att vi här publicerar både prisindex med kvalitetsjusterade löner för regioner (LPIK), som används i SKR:s egna beräkningar och analyser, och LPI. Det är endast sättet att beräkna löneförändringarna som skiljer de båda prisindexen åt. I LPIK ska varken förskjutningar i yrkessammansättning eller ålderssammansättning påverka lönepriset.

Tabell 10. Prognos för Landstingsprisindex, LPI

Årlig procentuell förändring

	2022	2023	2024	2025	2026
Landstingsprisindex inkl. läkemedel	3,9	6,2	4,3	0,3	3,6
– Timlön	2,8	3,6	3,8	3,9	3,8
– Socialavgifter	5,4	19,7	9,7	-8,3	6,6
Landstingsprisindex exkl. läkemedel	4,4	7,2	5,0	0,4	4,1

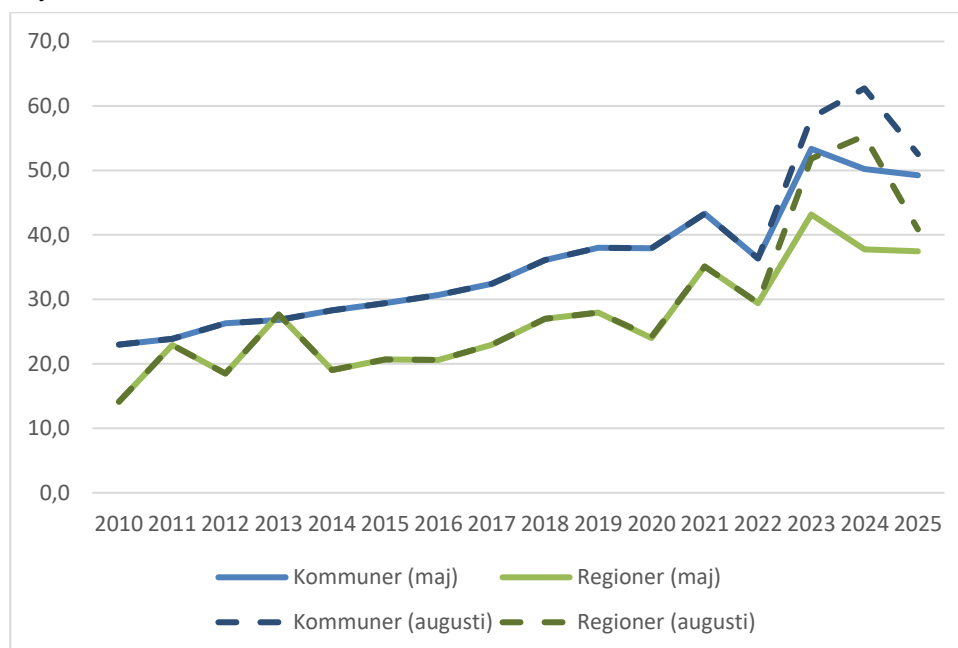
Inflationens påverkan på avtalspensionerna

Den höga inflationen har stor betydelse för kommunsektorns pensionskostnader för avtalspensioner. Prognosen i Ekonomirapporten i maj gav en försmak av detta. Det nya avtalet med högre avgiftsbestämd premie samt andra faktorer bidrar till kostnadsökningen. Huvudorsaken till de stora kostnadsökningarna i vårens prognos var dock prognosantagandet att prisbasbeloppet skulle öka med cirka 6 procent år 2023. Bedömningen då var att inflationen skulle gå tillbaka relativt snabbt 2023 och att prisbasbeloppet skulle öka beskedligt år 2024.

Under våren och sommaren har inflationen ökat allt mer. Det aktuella utfallet samt prognosen för inflationen innebär mycket kraftiga uppvärderingar av prisbasbeloppet såväl för 2023 som 2024, vilket leder till mycket stora kostnadsökningar för kommunsektorns avtalspensioner (se diagram 2). Pensionskostnaderna i sektorn ökar med 40–50 miljarder kronor mellan 2022 och 2023. År 2024 fortsätter pensionskostnaderna att öka i såväl kommuner som regioner. Det är en kraftig upprevidering sedan bilden i våras.

Diagram 2. Totala kostnader för avtalspensioner inklusive finansiell kostnad, prognos maj samt augusti

Miljarder kronor

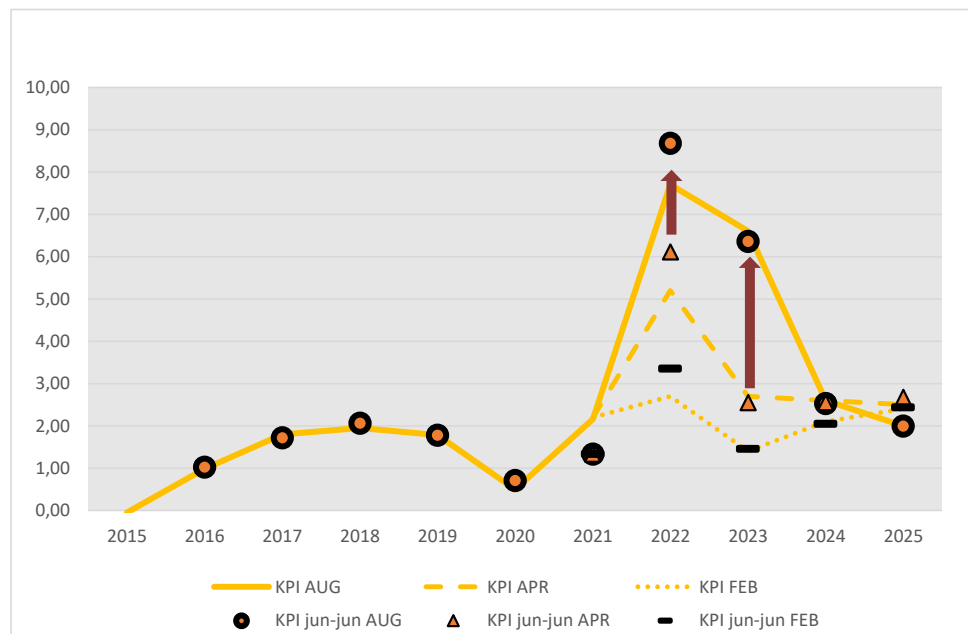

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

Prisbasbeloppet beräknas utifrån inflationstakten i juni året innan. Prisbasbeloppet för 2023 är nu därmed fastställt till 52 500 kr, en ökning med 8,7 procent, dvs betydligt högre än vår prognos för KPI-inflationen i våras. För 2024 bedöms prisbasbeloppet öka med 6,4 procent, det utgår från en prognos över KPI:s ökningstakt i juni 2023. Utifrån den aktuella prognosen kommer inflationen att gå ner mot 2 procent på några års sikt och då kommer pensionskostnaderna att bli lägre.

Diagram 3. KPI-prognoser i februari, april och augusti 2022

Procent

Anm.: Pilarna illustrerar upprevideringen av prisbasbeloppet 2023 och 2024 som gjordes mellan april och augusti.

Källa: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner.

Ökat prisbasbelopp påverkar pensionskostnaderna på flera sätt:

- Högre uppräknings av pensionsutbetalningar.
- Högre uppräknings av värdet på den avgiftsbestämda delen, den värdejusteras med prisbasbeloppet under utbetalningsåret.
- Högre intjänad förmånsbestämd pension, då pensionsunderlaget består av inkomsterna ett antal år tillbaka i tiden och de historiska inkomsterna räknas upp till dagens prisnivå med prisbasbeloppet. Det innebär ett högre pensionsunderlag och även ett högre pensionsunderlag för dem med inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp, vilket är golvet för den förmånsbestämda pensionen.
- Stor effekt på den finansiella kostnaden, som inte räknas som en pensionskostnad för dagens intjänande och därmed inte påverkar PO, men som ligger på finansnettot.

Diagram 4. Illustration av ökningstakt i pensionsunderlaget med aktuella parametrar (prisbasbelopp och inkomstbasbelopp)

Procent

Anm.: Avser en exempelperson med inkomst över tak.

Det blir stora ökningarna av PO för pensionsintjänande för de aktiva, dock betydligt lägre än de totala kostnadsökningarna då en stor del av dessa består av värdesäkring av pensionsskulden vilket är en finansiell kostnad.

Den finansiella kostnaden ökar mycket kraftigt, främst i regionerna. Räntesatsen som används vid värdesäkringen av pensionsskulden är lika med ökningen av prisbasbeloppet + diskonteringsräntan; $8,7 + 1 = 9,7$ procent för 2023.

I maj månad aviserade vi preliminärt kraftigt ökat PO för 2023. Detta ser inte ut att räcka. Genomsnittligt PO kan behöva öka något ytterligare, uppskattningsvis med ca 1 procentenhet för kommuner och ca 2–3 procentenheter för regioner. Vi återkommer med förslag på genomsnittligt PO senare under hösten, när vi har bättre underlag.

Pensionskostnaderna varierar stort mellan enskilda kommuner och regioner. Det är därför nödvändigt att se på sina egna kostnader särskilt när det sker så stora förändringar.

Uppdatering av modellen Skatter & bidrag

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag Reg-2022–2029” på vår webbplats:

<https://skr.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/skatteunderlagsprognos/prognosunderlagforregioner.1402.html>

Genom att i Excel-filen skriva in den egna läns-koden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sin region.

I prognosunderlaget redovisas beräkningar per region av skatter och statsbidrag för åren 2022–2029. Från och med det år ett bidrag övergår från att vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget.

På vår webbplats finns en tabell som innehåller regleringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Av tabellen framgår om och när vissa specifika bidrag ingår i prognosen eller inte. Tabellen finns på SKR:s webbplats:

<https://skr.se/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specifieringavvissastatsbidrag.31839.html>

Skillnader jämfört med förra beräkningen (EkonomiNytt 05/2022) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Preliminärt beskattningsutfall augusti
- Preliminär kostnadsutjämning 2023

Tidigare i år har uppräkningsen av regionens skatteunderlag 2021 gjorts utifrån länets historiska trend, se blad 2 cell B16 i förra modellen. Den senare uppräkningsen används om modellen skatter och bidrag är inställd på egen prognos för både eget skatteunderlag och antal invånare.

Men från och med augusti varje år, använder vi oss av de preliminära beskattningsutfallen per region, vilket kan leda till större eller mindre förändringar jämfört med riket. Utfallet syns i cell C22 på blad 2.

Information om tidpunkter under 2022

Aktuella datum finns på vår webbplats under Ekonomi, juridik. Klicka på Ekonomi och sedan på Ekonomikalendern.

Har du aktiverat ny prenumeration från vår webbplats? För att säkert få alla våra nyheter, gå in på skr.se och välj Prenumerera på webbinnehåll. Länken ligger i den grå sidfoten.

Under vårt område Ekonomi (under Ekonomi, juridik) finns de senaste uppdaterade EkonomiNytten tillgängliga och där presenteras löpande nyheter mellan dem.

Frågor om detta EkonomiNytt kan ställas till Patrik Jonasson (makroekonomi) 08-452 78 19, Bo Legerius (skatteunderlaget) 08-452 77 34, Jonas Eriksson (löne- och prisförändring för regioner) 08-452 78 79, Siv Stjernborg (pensioner) 08-452 77 51, Åsa Högberg (modellen Skatter & bidrag) 08-452 73 63. Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skr.se .

SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER

Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektionen för ekonomisk analys

Fredrik Holst

Åsa Högberg

Bilagor:

Prognosunderlag-Reg-2022–2029-07-22.xls”, finns på nedanstående webbsida:

<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/skatteunderlags-prognos/prognosunderlagforregioner.1402.html>